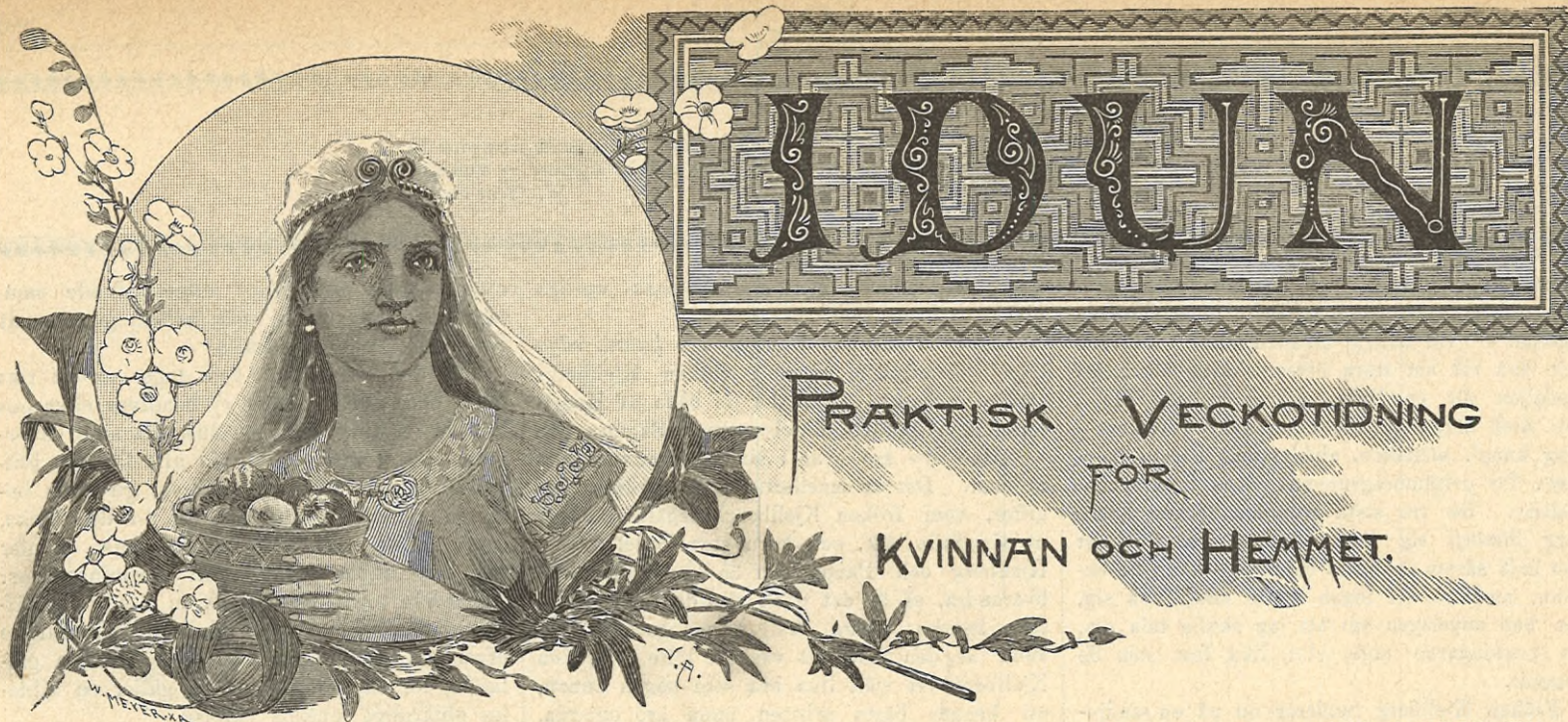

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET.

Stockholm, Gernands Boktr.-Aktieb.

N:r 32 (190)

Fredagen den 7 augusti 1891.

4:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kol- lorerade planscher kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. > 6: 50 Idun ensam > 4:—</p>	<p>Byrå: Hamngatan 16, 2½ tr. (midt för Kungsträdgården.) Prenumer. sker i landsorten å post- anstalt, i Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 6147.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris: 15 öre. (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» och »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad total stafv. Utländska annonser 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	--	---	--	---

Agnes Kjellberg.

Ill en början skall jag berätta, hvad Agnes Kjellberg berättat mig om sig själf.

Hon är född i Sköfde den 29 november 1869 af hederliga föräldrar — för att begagna ett något förslitet uttryck — och röjde redan tidigt på 1870-talet sina inneboende anlag genom att rita katekesen full af näsor och ögon — ett fenomen, som först efteråt kommit att framstå i sin rätta betydelse. Hennes mamma trodde alltid, att det skulle blifva något märkvärdigt af flickan, därför att hon var så ovanligt lat i läsnin- gen, — men hvad, det visste hvarken hon eller någon annan.

Två musikaliska syst- rar ville ha henne antin- gen till sängerska eller till violoncellist — de tyckte visst, att hon kunde duga till att spela fyll- nadsnumren på deras kon- serter —, men själf loc- kades hon ej mycket af denna framtidsutsikt. Då hade hon mera lust för att bli författarinna — »blåstrumpa» kallar hon det själf numera — men besparade vid närmare besinning sin moder den sorgen att i en framtid se sin dotter insatt på Långholmen eller utvisad

ur landet, hvaraf man kan finna, att hennes ten- denser ej gingo åt det samhällsbevarande hållet.

En dag hade hon ritat »en gammal käring med takdropp i näsan», ett konstverk, som gjorde ett djupt intryck på hela fa- miljen, hvilken sålunda visade sig klarsyntare in- för ett realistiskt ämnes- val än mången utbildad smakdomare skulle varit.

Det bestämdes, att fic- kan skulle skickas till Tekniska skolan och ut- bildas till ritlärarinna. Hit kom hon också, och hennes första triumf — uppflyttningen i en högre klass — firades i hem- met med 5 öre och ett glas öl. Sedan fick hon 5 kr. om året af skolan, därför att hon var en snäll flicka. Efter genomgån- gen lägre kurs gick hon ytterligare tre år i Tek- niska skolan, var fortfa- rande en snäll flicka och fick belöningar och med dem en gränslös ärelyst- nad.

Hon profvade för in- träde i Fria konsternas akademi i afsikt att blifva målarinna och kom in, men kom snart på andra tankar och blef i stället »skulptös», som det heter på det akademiska språ- ket. Hon var fortfarande en snäll flicka — för-

En däre jag den kalla må,
Som sig af lyckan väntar mera

Än det att alltid hoppas få
Och alltid kunna — resignera.
W. JHISTAD.

säkrade hon mig — och fick penningbelöningar — »drickspenningar», som det heter eleverna emellan — vid hvarje årsafslutning. År 1889 fick hon till sin stora öfverraskning hertiglilla medaljen för en liten statyett, kallad »Maj», och året därpå till sin ännu större öfverraskning kungl. medaljen, akademiens högsta belöning, för prisämnesgruppen »Scen från syndaflo den». De tre sista åren har fröken Kjellberg försörjt sig själf på den stora förtjänst hon haft såsom skulptris vid panoptikon i Stockholm, men på det ingen måtte missträcka sig, var hon angelägen om att jag skulle tala om, att penningarne tagit slut, lika fort som de kommit.

Fröken Kjellberg funderar nu på en studiereisa till Paris.

»Ja», sade fröken Kjellberg med ett muntert skratt, då hon slutat detta improviserade, biografiska föredrag, som jag här sökt återgifva så troget som möjligt, »det här var alltsammans, och nu får ni, som är van att skriva sådant där, dra ihop det på ett kort och spirituellt sätt och behöfver inte låtsas om för allmänheten, att jag öfverväldigas af mina gamla barndomsminnen och sådant där skräp — det är tillräckligt att ni skrattar åt det själf.» Men som jag i mitt värf såsom »intervieware» måste stå på allmänhetens bästa, har jag också tagit ett och annat med, som fröken Kjellberg själf fann öfverflödigt.

Det spirituella i biografien har jag att tacka fröken Kjellberg för, och förkortningarne bestå i hvad jag glömt att medtaga.

* * *

Men det var ändå inte allsammans, oaktadt fröken Kjellbergs försäkran. Det bör tilläggas, att akademien icke på senare tiden haft många så begäfvade elever och säkerligen på den kvinnliga afdelningen icke någon lika framstående sedan fru Hanna Pauli — då fröken Hirsch — utgick därifrån, samt att inom skulpturafdelningen ingen annan elev än fröken Kjellberg på de senare åren uppnått den kungl. medaljen. Då akademien sålunda utmärkt henne såsom en mer än vanligt lofvande talang, skulle det varit i sin ordning, om den också hade kunnat bereda henne understöd för fortsatt konstnärlig utbildning, men äfven om akademien förfogar öfver betydande fonder, så skulle det dock krävas ännu större belegg för att tillgodose de många och växande behoven, och fröken Kjellbergs tur har ännu icke kommit.

»Syndaflo den» framställdes i fröken Kjellbergs ofvannämnda arbete, hittills det största af hennes hand, genom bilden af en man, som, stigande uppåt en brant, bär i sina armar liket af en ung drunknad kvinna och höjer sitt hufvud mot himlen med ett trotsigt kast och med dragen präglade af sammanbiten smärta. Det var icke så mycket det aktningvärda anatomiska studiet af såväl den manliga som den kvinnliga figuren, som drog uppmärksamheten till detta konstverk, ehuru det äfven i detta hänseende tälde att skärskådas, som icke snarare det gripande och själfvullna sätt, på hvilket den mänskliga affekten var skildrad. I synnerhet i detta afseende

stod det vida öfver elevarbetenas vanliga nivå.

Något af denna förmåga att kunna säga något framträder äfven i fröken Kjellbergs smärre arbeten, af hvilka de båda af Konstföreningen inköpta flickbysterna »Skämt» och »Fjorton år» äro hvar i sin art karaktärsfulla arbeten. Det är emellertid icke i sådana uppgifter, som fröken Kjellbergs begåfning tager ut sin fulla rätt, och huru stor fördel fröken Kjellberg och Panoptikon än kunna hafva af hvarandra, så är det dock ej i den jordmånen, som hennes talang skall kunna mogna. Ty ännu är den blott ett vackert löfte. Fröken Kjellberg vet själf lika bra som någon annan, att hennes bästa arbeten ännu äro ogjorda. Men just detta gör att hon kan se mot framtiden med glatt mod.

Karl Wählin.

Du var stjärna i sky.

*Midt i sommarens doft
jag fann dig, mitt barn,
och du spann omkring mig
de starkaste garn.*

*Du var stjärna i sky,
du var glitter på våg,
du var fagraste ros,
som i skogen jag såg.*

*Och när morgonens glans
öfver fjärden flöt ut —
kring din panna dess skimmer
blef samladt till slut.*

*Du blef skön som ett helgon —
kring silkeslent hår
en gloria lyste
af ungdom och vår.*

*Du är min, du är min,
du skall klinga en gång
som den mjukaste ton
ur min fagraste sång.*

Daniel Fallström.

Unga hem.

För Idun af A. W.

Med huru mycken hjärtlig omsorg ordnas ej allt i det nya, i viss mån första hemmet — detta hem, där det unga, förhoppningsfulla paret skall börja sin

efterlängtade och ifrigt eftersträfvade samvaro och hvar i sin mån arbeta gemensamt för trefnad och uppehälle.

För den unga dam, som tages ur ett rikt hem och därför oftast ej behöfver eller ens kanske känner håg och lust att själf öfvervaka och lägga hand vid allt för sitt blifvande hem, för henne ter sig gifvetvis bestyren på ett annat sätt än för den flicka, som måste använda sina egna händer till det mesta, som skall iordningställas. För båda torde väl ändock en viss orolig bafvan och förbidan samt glad tillfredsställelse öfver väl fullbordadt värf göra sig lika gällande, för så vidt det nu ej gäller en alldeles ohjälpligt tanklös varelse.

Också te sig nu de flesta ganska lika i den första omsorgen för den egna härden: alla vilja nog hafva det så bra och fint som möjligt. Det som därför hos den ena brister i ekonomiskt afseende bör just där så mycket mer ersättas af ett förnöjsamt sinne, en klar blick och uppfattning af att rätt lämpa sig efter de yttre förhållanden, i hvilka man måste lefva. Och en verkligt stor skatt ligger uti denna förnöjsamhet, vida större än i ett dyrbart möblemang och liknande förmåner.

Oupphörligt ser man dock, huru tidsandan gör sig lika gällande hos snart sagdt de flesta unga människor därutiinnan att alla vilja hafva lika modernt och dyrbart, ej sällan trots bristande egna tillgångar. För att kunna nå sin önskans mål måste den mindre bemedlade sätta sig uti kanske rätt stor skuld och på sådant sätt börja sitt nya lifsskede i stället för att låta sig nöja med det lilla, det efter hand förständigt tillkomna och skuldfria boet.

Månget hem skulle utan tvifvel blifva mycket gladare och ej så fort sköfladt, om blott hvar och en visste att allt ifrån första början af sin bosättning sätta sina anspråk och utgifter i full öfverensstämmelse med tillgångarne. Därför borde hos hvar och en det ordet förnöjsamhet och dess djupa betydelse så noga inskräpas, att det blefve till en måttstock så vid början som fortsättningen af lifvets väg.

I många fall torde den unga husmoderns inflytande kunna mycket betyda, särskildt i fråga om ändamålsenlig och i öfverensstämmelse med förmögenhetsvilkoren lämpad bosättning; men rättvist torde vara att härvid också ställa stora anspråk på mannens egen urskilning och — takt.

Så borde aldrig en person, som vet sig sakna tillräcklig inkomst för att underhålla ett hushåll, eller om han det ock för tillfället kan, dock ej eger säkerhet för huru länge, binda en ung, måhända ytterligt oerfaren kvinna vid sig med äktenskapets band och därigenom i förtid draga öfver både henne och sig själf bekymmer och umbäranden. Vida aktningvärdare är då den, som väntar med sitt giftermål och sin i hvarje fall kostsamma bosättning, tills han är man nog att kunna bära de ökade utgifterna, utan att därför i väsendtlig mån komma i ökad förbindelse till sina fordringsegare. Ty i och med detsamma sådant sker, börjas det äktenkapliga lifvet med bekymmer, som i flere fall kunnat undvikas.

Följden här af blir ej den glädje och lycka, man väntat i det nya hemmet, utan ganska ofta motsatsen. Därtill komma nu stundom umbäranden af mycket, som kunde kallas nödvändigt för dagen, men nu måste försäkas, och ofta får då förnöjsamheten vika från mången, som ej under de mörka, oroliga stunderna förmår att i skickelserna se en fingerisning till något bättre och nyttigare och här af taga lärdom för framtiden.

Det är väl då utan tvifvel bättre att i sitt eget lilla hem lefva lugn, utan oro för stora afbetalningar, och att så småningom se sitt bohag tillökas med den eller den önskade artikeln, än att sitta på obetalda divaner och möta ett oroligt, misslynt ansikte uti en dyrbar, likvisst obetald trymå.

Med denna förutseende sparsamhet vid bildandet af det unga hemmet är naturligtvis ej att förblanda girighet eller omåttlig snålhet, ty äfven detta förtar på sitt sätt oändligt mycket af hemlifvets behag, ja, kanske ofta i högre grad än den andra ytterligheten — för mycken liberalitet. Det är ej nog med att den unge maken vill bjuda sin utvalda ett hem och efter bästa tycke inreda det samma. Lika visst som att hemmet kan ordnas med för mycken lyx i jämförelse med tillgångarne, lika visst kan man äfven i motsatt hänseende gå till öfverdrift. Alltså gäller här såsom i hvarje annat fall att finna medelvägen, hvilken för den stora mängden är den mest passande och den lyckligast valda.

Om en man i sitt hem sammanför en hop smaklösa, illa medfarna, af andra kasserade möbler, blott därför att det tillfälligtvis stod att för godt pris erhålla, så skall en sådan anordning otvifvelaktigt kännas obehaglig för hvilken kvinna som helst, om hon eger något grand af ordnings- och skönhetssinne.

Man säger, att de första bekantskaper blifva de varaktigaste. Så äfven i fråga om det nya hemmet. Mötes blicken af en snygg och nätt, om än enkel och anspråkslös inredning, så skall denna första bekantskap med det unga hemmet och dess särskilda föremål alltid komma att blifva ett kärt minne. Ett varmt och ljusst rum väcker gladare och behagligare känslor än ett kallt och dystert, det må för öfrigt vara prydt med huru dyrbara artiklar som helst.

I samband härmed föres tanken lätt på enskilda delar i det unga boet. I denna punkt är det dock alldeles gifvet, att man knappast kan uppställa en norm, passande för många eller alla. Liksom tycke och smak äro olika hos hvarje individ, så vexla de lokala förhållandena jämte liknande omständigheter och inverka på utgången af det hela. I hvarje fall torde dock alla kunna i bästa mån lyckas, om man alltid fasthåller såsom mål att göra hemmet propert och ordentligt, utan att därför ängsligt jakta efter att ha allt modernt och fullt ut lika elegant som grosshandlare A. eller B., hvilken dock kanske, väl att märka, eger inkomst och förmögenhet i vida högre grad än de flesta nybörjare.

Som rättesnöre för alla unga, som kring sig bilda sitt eget hem, vilja vi därför uppställa denna ordningsföljd:

Det nödvändiga. Det nyttiga. Det angenäma.

Först när man hunnit att så gruppera föremålen, vet man ock, huru man har råd att fördela sina inköp. Naturligt är, att man ej för *ensidigt* får hålla på denna indelning, men såsom regel torde alltid väljas att först

och främst tänka på nödvändighetsartiklarne framför prydnadsföremålen. Så mycket bättre är, när alla delarne kunna förenas uti en sak, och med nutidens utvecklade fabrikat torde det ej vara en olöslig uppgift.

För bibehållande och förökande af trefnaden och glädjen i hemmet faller alltid drygaste lotten på husmodern. Det är hon, som först och sist skall framkalla nya anledningar till fröjd, bereda man och barn angenäma öfverraskningar samt med noggrannhet iakttaga, att den ursprungliga ordningen bibehålles och tillgodoses. Hur många hinder och afbräck gifvas dock ej härför uti nästan alla hem! Ej mången torde sakna erfarenhet af exempelvis de ledsamheter, som beredas husfrun af okunniga, slarfviga eller pliktförgätna tjänarinnor. Men därvid gäller att ej låta modet falla och så småningom låta ordningen därmed försvinna, utan om och om igen måste man upprepa sina fordringar och önskningsor och ej tröttna redan vid några fruktlösa försök. Med tiden skall nog en verkligt ordentlig och konsekvent husmor vinna seger öfver svårigheterna och till sist kanske ock lyckas att vänja den slarvigaste tjänstflicka att af plikt känsla och ej blott på befällning uträtta sina åligganden på någorlunda nöjaktigt sätt.

Så länge det finnes små barn, som hålla modern mycket aflägsnad från de yttre göromålen, blir nog ofta ett eller annat mindre väl utfördt; dock får man med lugn och försakelse finna sig uti tillfälliga brister, blott det väsendtliga skötes, och själf får man vid alla tillfällen så mycket som möjligt är mönstra och granska sysslorna samt ej vara alltför rädd att själf ingripa i hvarjehanda göromål, undervisande och hjälpande, då tjänarinnan har sig ålagdt så mycket, att det för tillfället ej annars kunde medhinnas. Ty äfven i fråga om fordringar på våra tjänare hör man göra klart för sig *förnöjsamhetens* nödvändighet.

Till sist och som en sammanfattning vill jag med blott ett par ord söka påpeka yttringarne af det inflytande, som förnöjsamheten eger.

Visst och säkert är att där den stora skatten finnes i boet, där saknas ej hemmets sol, glädje, frid och ljusa ansikten, vänliga ord och svar, hjälpsamhet och inbördes tacksamhet. Där hemmet är byggt på förnöjsamhetens grundval, skall man alltid finna lyckliga människor, som ej låta tidsandans sjuklighet menligt inverka på sig till afund emot med jordisk häfvor bättre lottade.

Vår grefvinna.

Af Ave.

Stanstormen for stötvis med skarpa, hvinnande ljud genom slottsparken, och kring det gamla slottets torn och tinnar förde vinden ett sådant väsen, som om den råkat i raseri öfver att byggnaden motstod dess väldiga tryck. Då och då lyckades stormen att rifva upp ett taktegel, störta det utför takens afsatser, krossa det i spjällor och slunga skärfvorna ned som ett förödande stenregn öfver blomsterrabatternas krokus och snödroppar.

Parkens gamla träd vred sig och böjde sig, suckande och kvidande, medan deras gungande och vaggande bladknoppar stundtals

glänste till, när någon frambrutande solstråle strök öfver deras bruna, glänsande hylster.

Hvem skulle segra, den förödande stormen eller solstrålen, som kämpade sig fram genom molnen för att kyssa bort ångesten ur de gamla trädens nyknoppade vårlif?

Hackspetten inställde sitt arbete och tryckte kroppen tätt intill det sviktande trädets stam, de gamla tomtormarne, hvilka i går solat sig på bäddar af blå och hvita sippor, gömde sig åter under de bruna löfhögarne.

Slottets borggård var tom och öde. Ingen hästfot hördes slå mot den gamla stenläggningen där ute, och intet ljud af människosteg eller människoröster kom från slottets många trappgångar och korridorer; hela den gamla borgen hade fått en stämpel af graf och förödelse, sedan lagens handhafvare gått ut genom slottets hvälfda portgång.

Därinne i de höga gemaken hade lagens män företagit det slags inventering, under hvilken så mången människosjäl vridit sig, tryckt af en börda, sammanhopad af känslor af skam, ångest för kommande dagar och af kärlek till liflösa föremål, hvilka, människan omedvetet, fastgrott vid hennes hjärta och blifvit förtrogna vänner och vittnen till flydda dagars fröjder och lycka.

En sista utmätning hade nu företagits i slottet; grefvinnsans enda barn, sonen, hade affidit i främmande land, efterlemnande flere skulder än godsets alla tillgångar förmådde gälda.

Alla tjänarne hade blifvit uppsagda, alla hade de lemnat slottet, skrämde och förvirrade af den hemskhetens ande, som slår ned i ett hem, upplåtet till lagenlig sköfving. Alla, utom två, hade de skyndat att lemna matmodern under tårar och välsignelser; de två, som icke hade instämt i den allmänna jämmern, sutto nu i den öde borgstugan, tysta och stumma stirrande genom fönsterna ut på de sviktande, jämrande träden och de krossade vårblommorna.

»Ingrid, har du tänkt på vår framtid?» Frågan kom i låg ton, liksom skamsen, och frågaren, en karl i arbetsdräkt, tycktes själf finna en dylik fråga tarflig och liten midt i denna stora förödelse, ty han vände sig åter hastigt mot fönstret.

Kvinnan svarade ej.

»Så hiskligt stormen far fram,» började han åter. »Nu igen ett taktegel midt i rabatten! Jag känner mig ännu vara så mycket trädgårdsmästare här, att jag ända tills i dag vårdat och skyddat anläggningarne. Men hvad tjänar det nu till? När auktionsdagen kommer, möbler och allt föres bort af folk, som kommer att rusa hit, då blir allting nedtrampadt.»

Kvinnan, som suttit och tryckt sitt ansikte mot en af glasrutorna, sjönk plötsligt tillsammans, hufvudet föll ned på armarne, som lågo i den breda fönsterkarmen.

»Ingrid, börjar du nu också att gråta, hur skall det då slutas?» sade mannen vekt. »Vi veta ju, att allt skall säljas och bortföras.»

»Den synen kommer att taga lifvet af mig!» bröt hon ut med en snyftning.

»Hvad skall då hon känna? Ingrid, hvarken du eller jag äro födda inom dessa murar, vi hafva ej i fäderne- och moderneart fått detta minnesrika slott, dessa gamla sköna träd, som snart skola falla för yxan; vi hafva ej egt de gamla utskurna skåpen, gyllenladerstolarne, sofforna, kristallkronorna, det gamla porslinet, silfret och alla de andra skatterna, som finnes här.

»Hvad tror du det gör mig, att det ej är

mitt?» utbrast hon, i det hon häftigt lyfte upp hufvudet och strök bort tårarna från kinderna. »Jag har sedan mitt sjuttonde år — och nu är jag trettiofyra — vårdat, putsat, handterat och sett på alla dessa ting, och mera kunde jag ju ej gjort, om allt varit mitt. Jag har haft lika stor fröjd af dessa rikedomar som grefvinnan själf.»

»Har du talat med henne om denna flytting? När tänker hon fara härifrån?»

»Fara härifrån!» Ingrid for upp från bänken och grep sin trolofvade kring armen. »Hvart tror du, att hon skall fara hän? Jag vet, hur hon dag efter dag väntat bref. I dag på morgonen kom det. Nog känna både du, Lars, och jag det vapnet i sigillet, men namn behöfva ej nämnas, när de ej uppbäras med heder.» Hon släppte sin fästmans arm, drog djupt efter andan och fortfor i lugnare ton:

»Lars, du vet, hvad vår matmor gjorde för den familjen för flere år sedan, och innan vår unge grefve blifvit myndig. Och sedan kan det nog vara, att det är hans galna godtrogenhet, som de ha att tacka för, att deras två gårdar nu kunna kallas för deras. Hvad grefvinnan hoppats från det hållet, kan jag ju icke veta, men aldrig förr än i dag har jag sett henne svikta under sitt kors, icke ens då, när budet om att unge grefven genom en olyckshändelse —»

»Olyckshändelse!» afbröt trädgårdsmästaren. »Tror grefvinnan på den historien?»

»Nej, hon genomskådade allt, det hörde jag, när hon i sin sorg bad högt till Gud för den olyckliges själ — —»

Men i dag, då hon läste det efterlängtda brefvet, då blef hon blek och stel som en död. Jag trodde, att hon skulle svimma; jag tog henne i min famn och talade till henne. Då, Lars, hörde jag från hennes läppar ord af bitterhet mot människor, och då kan du föreställa dig, hur hård kampen stod i hennes själ. — —»

Hon bad mig föra henne in i sängkammaren och lemna henne ensam, ensam med Gud. För ett par timmar sedan ringde hon på mig, och jag återsåg henne lugn och undergifven.»

Ingrid tystnade och vände sig bort, gråten ville åter bryta fram, och hon finge ej gråta, ty det skulle göra Lars modlös och öka grefvinnans lidande.

»Hade de där nekat henne en fristad hos sig?»

»Jag vet ej, Lars, men grefvinnan sade mig, att hon ämnade hyra sig ett par små rum i staden och till betjäning nöja sig med en uppapperska, som gick från och till.» Ingrid talade fort, hon kände hur rörelsen åter hotade att kväfva rösten.

»Blir det då ingenting öfver åt henne, som hjälpt och tröstat så många?»

»Ingenting. Sonen och hans stallbröder ha plundrat henne; hon kunde ju ej låta namnet höljas af vanära.»

En tung tystnad inträdde i rummet, men därute hade vårstormen öfvergått till en orkan, som tycktes skaka slottet i dess grundvalar.

De båda tjänarne märkte det ej, ty inom dem stormade det högre, farligare än därute i naturen.

»Och vår framtid, Ingrid?»

Åter slog hon från sig med handen; därpå sade hon dämpadt, men med blicken fäst på sin trolofvades upprörda ansiktsdrag:

»Innan jag gick hit ned för att tala med dig, såg jag, hur vår grefvinna vandrade från

rum till rum, smekande hvarje där uppstapladt föremål. Hon sade i sitt hjärta tack och farväl till de liflösa ting, bland hvilka hon lefvat.»

»Hvilka af dem — de minst värderika menar jag — håller hon kärast?»

»Lars, du ämnar ropa in något åt henne? Gud välsigne dig!»

»Jag är ingen rik man, men det minsta jag bör göra för henne, som först bekostade min undervisning och sedan gaf mig trädgårdsmästareplatsen här, är väl att ropa in några möbler åt grefvinnan.» Lars talade med ansträngning, och rösten bröts, då han för tredje gången sade: »Vår framtid, Ingrid?»

Ej heller nu svarade hon honom på denna fråga, utan sade nästan tvärt: »Ja, det är det minsta, som vi böra göra för henne, men vi kunna göra något mera.»

»Hvad då?» frågade Lars med aningsfull rädsla.

»Vi kunna gifva henne ett eget hem och själfva blifva hennes tjänare.» Hänförelsens eld strålade ur Ingrids ögon.

Han hade anat Ingrids tanke, och dock ryggade han häftigt tillbaka vid hennes ord.

»Hon, den förnäma damen, bo, inhysas hos sina förra tjänare, som blifvit man och hustru och med tiden kunna få barn i stugan! Dristar du dig till att framställa ett sådant förslag till vår grefvinna, jag vågar det sannerligen icke.»

Saken, så framställd, tedde sig omöjlig äfven för Ingrids blick, och hennes tanke fäste sig för en stund vid det egna hemmet, som nu hägrade för henne i den närmaste framtiden.

Lars andades djupt. »Jag skall ej göra hvad jag kan,» sade han med en skygg blick på Ingrid, som hastigt spratt till.

»Gud styrke dig och mig i striden mot frestelsen!» bröt det fram öfver hennes läppar. Hon grep häftigt efter mannens starka händer, hvilka hon krampaktigt tryckte emellan sina.

»Hvad är det, kära vän?» sade han darande.

»Du vet det. Du har tänkt detsamma. Men vi ville friköpa oss. Pråla med falsk välgörenhet mot henne. Lars, du förstår, du vet hvad vi kunna och måste göra!» frampressade hon i afbrutna satser. »Vill du, vill du, Lars?»

»Jag har dig så kär,» ljöd det sakta från arbetarens läppar. »Jag har sträfvat så hårdt, för att vi två skulle kunna bygga eget bo. Och så fick jag nu det där arvet efter min morbror. Ingrid, kunna vi ej på annat sätt skaffa henne ett hem?» Hans blick var bönfallande, och den starke mannens lemmar skälfdes.

»Fresta mig inte, Lars, jag frestas nog ändå af mitt svaga hjärta! Ett hem för vår grefvinna, med en vanlig piga, en lejd, liknöjd varelse. Och vi, du och jag, skulle slå oss i ro med hvarandra! Tror du, att vi blefve lyckliga så?»

»I Guds namn då! Låt det bli, som du vill och jag tänkt; här är ej något val, ty du har lärt att gå rätta vägen, lärt det af henne, vår egen kära, välsignade grefvinna.»

Ingrid släppte hans händer, tog med båda sina armar den bleke mannen om halsen och kysste honom så innerligt, som man i afskedsstunden kysser den käraste, man eger på jorden, och som man aldrig mera hoppas att få sluta i sin famn.

Orkanen hade dragit bort. I den öde borg-

stugan hördes blott två dämpande människoröster lifligt öfverläggas, om hvad som måste göras för att lindra en gammal glömd och öfvergifven kvinnas sorger.

* * *

»Jag har tänkt att stanna här öfver auktionsdagen och vill gärna ha Lars till att ropa in några tarfliga möbler åt mig; sedan reser jag in till staden och hyr rum. Kära min Ingrid, du får ej slå sönder frukostkoppen, ty den är icke min egendom! Allt det här har ju en öfvergång, liksom allt här på jorden. Var det inte postbudet, som kom?»

»Jo, jag tror det.» Ingrid kände, hur benen nästan veko sig under henne, där hon stod och dukade bordet.

Lars kom in med postväskan. Äfven han såg upprörd ut, då han, innan han gick ut, vexlade en blick med Ingrid.

»Har Lars ännu icke beslutat sig för något arrende, eller gifva ni er och flytta till någon stad?» frågade grefvinnan, under det hon öppnade postväskan och tog ut ett enda bref, som fanns däri. »Jag skulle så gärna vilja se er i eget hem,» tillade hon.

Ingrid mumlade något om en plats för Lars. Grefvinnan började läsa sitt bref eller rättare den biljett, som åtföljde ett i laglig form affattadt köpebref på en liten villa med tillhörande trädgård och några tunnland åkerjord.

Det var en gammal skuld till den afidne sonen, hette det; en okänd, ångrande människa ville på detta sätt söka att i någon mån gälda den unge grefvens välgärningar.

Ingrid slog omkull ett tomt glas, rummet gick omkring för henne; icke om det gällt lifvet, skulle hon vågat se på grefvinnan, under det denna läste biljetten och köpebrefvet.

»Ingrid!»

Tjänarinnan ryckte till, fastän matmoderns stämman blott ljöd som en mild, stilla hviskning.

»Grefvinna!»

»Kom hit, skall du få se något skönt!»

Nu måste Ingrid se på matmodern, och den bäfvande blicken möttes af ett i glädje strålade ansikte.

»Kom närmare, barn!» Grefvinnan drog henne intill sig, och Ingrid nedsjönk viljelöst, slappt på fönsterpallens kudde.

»Hvad Gud är god och nådig!» hviskade den gamla med hopknäppta händer. »Jag har under dessa senare tunga dagar företrädesvis bedt min himmelske fader att få se något enda prof på, att ett människohjärta ännu hyste kärlek för mig, den bland människor så ensam blifna gamla kvinnan, och så kommer detta, detta stora!»

Ingrid rörde sig ej.

»Lofvad vare Herren för hans stora kärlek och godhet!» började åter den gamla med låg, innerlig röst. »Han har beredt mig ett hem för mina återstående dagar; han har tagit bitterhetens tunga moln från min bäfvande själ och åter låtit mig få skåda glansen af sin kärlekssol, afspeglad i dödliga varelsers hjärtan, och han skall äfven i rikaste mått välsigna dessa hjärtan, som öppnat sig för hans manande ande! Ja, Gud välsigne dig, Ingrid, och den man, som snart skall bli din make!»

Den gamla lade båda sina händer på Ingrids djupt nedböjda hufvud.

»Fru grefvinna, det är ju icke Lars eller jag som —»

»Barn,» afbröt henne den gamla, »tror du

ej, att denna kärleksgåfva för mig får ännu större värde, då den kommer från eder, som erbjuda mig allt, hvad ni eger?»

»Och grefvinnan afslår ej? O, gör, gör icke det. Lars och jag skulle då bli så olyckliga, ty vi ha varit så glada i hoppet, att få se vår kära grefvinna bo i eget hem!»

Den gamla böjde sig ned och kysste gång på gång detta bönfallande ansikte.

»I skolen få behålla denna glädje, I kära människor, ty med den innerligaste tacksamhet vill jag flytta till trädgårdsmästaren Lars och hans hustru.»

»O nej, icke så! Detta får grefvinnan icke tänka om oss! Vi äro nu för gamla till att gifta oss, och något så opassande, som att vår grefvinna skulle bo hos ett tarfligt gift arbetarefolk, kan aldrig komma i fråga!»

Ingrid värjde sig och Lars med stor häftighet.

Grefvinnans ögon tårades därvid, och de färade kinderna blefvo bleka.

»Har ni då alls inte tänkt på eder själfva?»

»Jo, vi tro, att grefvinnan hellre ville till tjänare ha Lars och mig än vidt främmande folk. Vi räknade ut, att grefvinnan skulle tala om — om den här villan för oss, och så skulle vi söka att få tjäna grefvinnan. Lars vill blifva dräng och jag hushållerska och piga.»

»Nej, se bara på, hur sluga ni två ändå äro!» log den gamla under strömmande tårar. »Ja, naturligtvis fäster jag eder båda, men jag gör dock ett vilkor.»

»Det blir helt och hållet, som vår grefvinna önskar och befäller!» utbrast Ingrid, resande sig upp, strålände glad.

»Nå, då önskar och befäller jag, att mitt nya hem inviges med ert bröllop. I morgon tager Lars ut lysning!»

»Men, fru grefvinna!»

»Ingrid, säg, hvarför skulle jag ej kunna ha gifta tjänare? Nå, inga undanflykter!»

»Villan har ej så många rum — barn kunde komma till,» mumlade Ingrid.

»Barn — jaha, det har du rätt i, och då blefve jag — mormor,» log grefvinnan så hjärtevarmt och godt, att Ingrids starka själs-spänning löste sig i stormande glädjebråt. Och hon störtade ut för att meddela Lars det fröjdefulla budskapet, att grefvinnan önskade ha *gifta tjänare i sitt blifvande hem*.

Alla spår efter östanstormen voro undanröjda; de gamla träden utvecklade i fred nya knoppar, och nya vårblommor slogo ut, sedan Lars bortskaffat alla tegelskärfvor. Och under mild blå vårluft for grefvinnan med sina två vänner från en förödd borg för att bo bland nya blommor, kärlekens hvita liljor med outgrundliga färgskiftningar djupast inne i kalken.

Huru »vildarne» uppfostra sina barn.

Naturfolkens sätt att uppfostra sina barn berömmes ofta af forskningsresande såsom varande synnerligt fördelaktigt med hänsyn till de olika folkens förhållanden. Den tyske forskaren Heckewelder yttrar sålunda i ett arbete om de indianska folkstammarnes seder:

»Det kan med rätta väcka förundran, att ett folk utan skrifna lagar och utan rättsvetenskapligt system, utan en bestämd regerings-

form eller grundlag, ja, till och med utan en enda genom val eller arfsföljd tillsatt öfverhetsperson lefver i fred och endrätt och under utöfning af moraliska dygder; att ett folk kan regeras väl och kraftigt blott genom den makt, som män med högre andliga gåfvor ha öfver människor med mera vanliga, blott genom en tyst, men dock allmän underkastelse under erfarenhetens, talangernas och rättsskaffenhetens herradöme. Detta är emellertid något, som en indiannation erbjuder främlingens ögon. Jag har varit vittne därtill under en lång följd af år, och efter att många gånger ha sett därpå och öfvertänkt orsaken till denna företeelse tror jag mig kunna vara förvissad om, att den hufvudsakligen måste sökas i den omsorg, med hvilken indianerna tidigt inpräglade hos sina barn värdiga och dygdiga grundsatser liksom äfven den metod, de följa vid barnens uppfostran.»

Denna metod är en, som äfven i Europa i allmänhet gifver goda resultat, när den användes till att lära vissa åldersklasser att krypa, gå, tala och andra nyttiga färdigheter, men skillnaden är den, att »vildarne» fortsätta med densamma, äfven sedan elementerna äro inlärdade. Barnen växa upp i så mycken frihet, att det ofta ser ut, som om de ej finge någon uppfostran, men det är endast den egenomliga metoden, som gör, att det ser så ut. Så mycket som naturfolken tycka om barn — och det göra de mer, än man är böjd att tro — låta de dem icke gå vind för våg, utan vaka öfver dem, gifva akt på dem och följa deras utveckling. De uppfostra dem till stor del genom sitt exempel och sällskap, till hälften tillfälligt. Samtidigt verka de dock äfven mera direkt för sina pedagogiska ändamål på ett sådant sätt, att barnen tämligen litet märka det, i alla händelser för litet för att känna ledsnad därvid.

Det är på barnens naturliga behof att röra sig och sysselsätta sig med något och deras lust att härma som de i synnerhet bygga sin uppfostran. Men därtill komma äfven vägledning, råd och öfvertalning.

Vid sidan af att barnen naturligtvis ha full frihet att hoppa, springa, brottas, slåss och göra andra liknande ting, som öfva deras lemmar, efterhärma de i sina lekar de vuxnas arbeten.

Sålunda skaffa fäderna på Grönland tidigt kasts pjut, bågar och kajaker, och mödrarna gifva sina döttrar redskap till sömnad och garfning. Alltsammans är smått som egarne själfva, men bruket af sådana saker lära de sig. Föräldrarna gifva dem goda råd och följa med intresse deras framsteg, och när de små blifvit stora, kunna de allt det, som de böra kunna.

Denna indirekta metod är det också, hvars goda verkningar Heckewelder berömmes. Föräldrarna uppnå sina afsikter, utan att plåga barnen med för mycket tvång, och när de finna något att klandra, kunna de undvika ovänlighet och stränghet. Hela stammen vakar också öfver de enskilda barnen och låter dem förstå sitt ogillande eller bifall, allt efter som de förtjäna det. Det är märkvärdigt, att den indianska uppfostran kan utveckla en sådan egenskap som själfbeherskning, men just för denna dygd äro indianerna berömda. Enligt Lumholz (»Bland människöätare») lär förhållandet vara ungefär detsamma i Nordqueensland: »de svartas barn äro icke så dåliga, som man skulle tro efter den uppfostran, de få.»

Det, som naturfolkens barn ha att lära, består till stor del i praktiska färdigheter.

Teoretisk undervisning tager aldrig där så mycken tid, att den bringar barnen till ett lefnadssätt, som icke passar för deras lefnadsålder.

Men likaväl saknas icke teori. När lärare och elev äro hågade, berättar den förre ett eller annat, som närmast kan vara att tänka på. Medan en indian kvinna håller på att få en hjort, kan hennes son få lust att veta något om, hur man bär sig åt, då man jagar ett sådant djur, eller hurudant lif det för i skogen o. s. v. Så kommer fadern; han har ingenting att göra, men om jakten vet han noga besked och likaså om hjorten, och intet är honom kärare än att prata med barnen på lediga stunder. När hjorten är flädd, vet gossen mer om hjort och jakt än förr.

Till och med skolgång saknas icke helt och hållet. Sålunda berättar den tyske upp-täcktsresanden Jung om en slags skola hos sydaustralierna. En gammal man samlar ihop pojkarne i sin stam och lär dem klättra, kasta spjut o. s. v., han berättar dem om djurens vanor och undervisar dem i ordning och själfbeherskning. En gammal kvinna lär flickorna bygga hyddor, binda nät o. s. v.

Aleuterna hade också fordom egna skolmästare. Innan de ryska presterna kommo, funnos alltid i byarne minst en eller två gamla män, som ansågo sig särskildt kallade att uppfostra barnen. Om morgnarne eller aftnarne, när alla voro hemma, brukade därför dessa gamle lärare sätta sig i en af de största hyddorna, under det att ungdomen samlade sig omkring dem och lyssnade uppmärksamt till hvad de sade.

Hos de indianer, bland hvilka engelsmannen Hunter ibland vistades, brukade berömda krigare samtala med stammens barn om ett eller annat, och gamla kvinnor berättade historiska sägner. Några indianstammar hade den seden, att ungdomen fick historisk undervisning vid de offentliga festerna. Delawarerna låto de blifvande statsmännen närvara vid rådsförsamlingarna som tysta åhörare, och cheferna togo hand om deras undervisning. Man använde dem som sändebud till främmande stammar för att öfva dem i att framställa sina tankar. På Tongaöarne användas festliga tillställningar för att gifva de unga männen förmaningar att uppföra sig väl mot kvinnorna och icke använda sina krafter mot dem.

Kort sagdt, det felas icke vittnesbörd om att naturfolken ha öppet öga för uppfostrans betydelse; deras samhällen understödja också de enskildas sträfvan i denna riktning så godt som det under deras förhållanden låter sig göra.

Kvinnoarbeten på industriutställningen i Göteborg.

Af *Scævola*.

II.

Jag antydde i mitt förra bref, att här på utställningen också finnas sådana alster af kvinlig slöjd, som icke äro egnade att stämma den förståndige åskådaren till bifall eller glada betraktelser. Då jag nu särskildt nämner några ord om dem, sker det icke af begär att klandra, utan därför att jag hoppas kunna öppna ögonen på en och annan, som ännu ger sin tribut af flit och ar-

bete åt de tiders mod och sed, när smak och stilsinne voro mindre utvecklade än nu, och som därför slösat bort ett idogt och ihärdigt arbete på saker, som inför en sund smak alltid måste förefalla underhaltiga.

Jag syftar härmed i främsta rummet på dessa broderier, som äro afsedda att hängas upp som väggprydnader och föreställa porträtt, landskapsvyer, interiörer o. s. v. Dylika saker kräfvä i allmänhet mycket arbete och vittna ej sällan om stor mekanisk skicklighet hos brodösen, men de göra i alla händelser ingen effekt, af det enkla skäl att genren är totalt förfelad. Här finnes ett sådant broderi, utan tvifvel det allra bästa i sitt slag, framställande ett porträtt af John Ericson. Det är ett litet mästerstycke af slöjdskicklighet, om man så vill, men det bästa man kan säga därom är likväl endast det, att det är förvånande likt ett kopparstick eller en teckning i svartkrita. Nåväl, en dylik teckning kan man köpa för några få kronor, men broderiet bör, om arbetet skall vara någorlunda ersatt, betinga ett eller annat hundratals, och gör, när allt kommer kring, ändå icke så god effekt som teckningen. Då må ni, mina värderade läsarinor, själfva afgöra, om det är väl använt arbete eller icke att »sy» porträtt.

Ännu värre är det med landskapsstycken och interiörer, sydda i flere färger. Det står nu icke till att med brodersöm i färgadt silke få fram dessa mjuka öfvergångar och schatteringar, dessa skuggor och dagrar, genom hvilka målaren med sin pensel framtrollar ett perspektiv. Och likväl framträda dessa broderier med fullt anspråk på att gälla såsom tafior, som konstverk. En af vårt lands förnämsta kännare på kvinnoslöjdens område berättade mig, att han en dag under Köpenhamnsutställningen sett ett par äldre damer, som stodo försänkta i djup beundran vid beskådandet af en dylik sydd tafia. Plötsligt vänder sig en af damerna till sin följeslagarinna och utropar:

»Ak du, Amalie, hvor henrivende er ikke dette maleri, naar man kun betænker at det er syed!»

Just det ja! Naar man kun betænker at det er syed. Men glömmet man det, och betraktar broderiet som »et maleri», som en verklig tafia — och afsikten är ju att det skall verka som en sådan — då kommer man underfund med, att det är, med förlof sagdt, bara skräp.

Den gamla danska damen, som dock, fången i en snedvriden smakriktning, så lifligt beundrade broderitafian, hade sig ovetande uttalat en den skarpaste och mest träffande kritik af hela genren, i det samma hon gaf luft åt sin beundran.

Någonting liknande kan väl ock sägas om dessa arbeten i kork, på hvilka man här ser ett och annat prof. Här är det icke färgen utan den plastiska framställningen, som skulle åstadkomma illusionen, men det lyckas lika litet att med dessa hus och träd och båtar skurna i kork frambringe någon illusorisk afbildning af ett landskap som med silket och brodernålen. Man frestas endast att beklaga, att så mycket material till förträffliga flaskkorkar blifvit fördärfvad.

Ett annat sätt att öda bort arbete och tid utan motsvarande resultat är att förfärdiga täcken och kuddar af hundratals eller kanske tusentals lapper. Det kan ju vara ett sätt att taga vara på lapparna, det är sannt, men om man betänker hvad tid och möda åstadkommandet af ett sådant täcke medför, så

skall man snart finna, att dess pris ställer sig oerhördt högt, och att man kunnat skaffa sig en hel hop lika prydliga kuddar och täcken för hvad ett enda sådant arbete i lappmosaik kostar. Arbetsamhet är en dygd, som ej nog högt kan prisas, men endast om arbetet lemnar ett mot mödan och den nedlagda skickligheten svarande resultat, är det fruktbringande och för välsignelse med sig. Man har börjat, äfven i fråga om kvinlig slöjd, att mer komma till insikt om detta, men den omständigheten att på en utställning i våra dagar tjogtals arbeten af här ofvan antydda ofruktbara slag kunna exponeras och åsättas salupriser, som vittna om utställarinnornas höga tankar om sina händers verk, visar att denna insikt ännu icke på långt när hunnit tränga fram till alla.

* * *

Vi ha emellertid så mycket, så öfvervägande mycket ljusst och glädjande att sysselsätta oss med, att det nu må vara nog med dessa allvarsamma betraktelser öfver en missriktning, som dess bättre nu blott utgör ett undantag. Gå vi ned i hallen igen, finna vi där i en ruminteriör, anordnad af Dekorationsföreningen i Stockholm, åtskilliga saker af verkligt konstnärlig rang, som haft sin upprinnelse i kvinnors hufvud och utförts af deras händer. Så har fru *Boberg*, född *Scholander*, här utställt en målad skärm, som tilldrager sig alla kännares oförställda beundran, och hennes syster fru *M. Hedlund* — man märker att här fins konstnärligt »påbrå» — en matsalspanel med figurframställningar, lika originel till kompositionen som vacker i utförandet. Fröken *Sofie Gisberg* har utfört ritningarna till firman *Beck & Sons* här utställda arbeten i lädermosaik, som aldrig blifvit öfverträffade, knappt upphunna, och fröken *Lydia Lindberg* har ett par fätöljbeklädnader i handgjordt gyllenläder, någonting mästerligt i sitt slag.

Bredvid Dekorationsföreningen har fröken *Ulla Gewalt* en rumsinteriör, hvori åtskilliga beaktansvärda saker finnas, t. ex. en allmogesäng med vidfästad länstol, ritad af arkitekten *H. Hörlin*, och en möbel i fornnordisk stil, komponerad af fröken *Gewalt* själf. Båda dessa saker äro utförda hos henne. Några skulpturer i relief af fröken *Lotten Eklund* äro skarpt och mästerligt skurna, hvarjämte fröken *Nina Geijer* och fru *E. Åman*, *Lindköping*, också lemnat förträffliga prof på träskulptur. En hylla och ett bord med glödritningar af fröken *Elin Djurlin*, *Lund*, taga genom ritningarnas lyckliga komposition och det karaktäristiska uttrycket i de frossande och drickande munkarnes anleten priset framför arbeten af liknande slag, som exponerats i denna utställning. Fröken *Gewalt*'s affär, som går i ungefär samma riktning som fröken *Selma Giöbels* i Stockholm, är helt ny och i jämförelse med den sistnämndas ännu utvecklade. Fröken *G.* började nämligen sin affär först sistlidne december här i Göteborg, men hennes utställning visar goda och löftesrika ansatser.

En Göteborgsdam, som har stora förtjänster om kvinnoslöjdens höjande, är fröken *Ellen Ahlberg*, som för omkring 5 år sedan med rätt små medel öppnade en väfnadsskola här i Göteborg. Det visade sig dock, att det lilla fröet föll i god jord, och tack vare energi, insikter och hängifvenhet för sin sak har fröken *A.* i många hem infört smak för och kunskap uti konstväfnadsbranschen. Hon

innehar nu en mycket anlitad textilaffär och har exponerat synnerligen vackra saker å denna utställning samt hedrades också af prisnämnden med guldmedalj.

Fröknarna *Helena* och *Ingeborg Holck*, Göteborg, hafva inom flere grenar af konstslöjden presterat vackra saker, och deras utställning hör till det mera sevärda på kvinnoslöjdens område. Särskildt uppmärksamhet förtjäna ett par kartonger till gobeliner, utmärkta för skönhet och stilrenhet. Kulturhistoriska föreningen i Lund har med sin vakna blick för allt, som är verkligt godt på detta område, beslutit att lägga dessa kartonger till grund för en serie gobelinväfnader. Fröknarna *Holck* ådagalägga stor mångsidighet. I deras utställning finna vi prof på läderplastik, väggbonader, porslinsmålning, teckningar, kompositioner och teckningar till hvarjehanda föremål m. m. De hafva belönats den ena med silfver- och den andra med bronsmedalj.

Bland utförfvare af kvinlig slöjd böra vi ock nämna ett annat systerpar, fröknarna *H.* och *S. Salenius*, *Vesterång*, *Eskilstuna*, som äfven eröfrat pris på utställningen. De hafva diverse möbler, såsom en buffet med ornamentering i olika stilar, ett försök att sammanmälta den gamla allmogerenässansens ornamentik med ett så nytt dekorationssätt som glödritningen, vidare stolar i hvitlackering med målade blommor, duktigt gjorda glödritningar på väggfat, ett staffli m. m.

Det är blott alltför troligt, att många utställarinnor skola finna sig hafva blifvit orättvist förgätta eller allt för knapphändigt afvärdade i dessa små skildringar, men jag måste hänvisa till hvad jag redan från början yttrade, att utrymmet endast tillåter mig nämna ett fåtal bland alla dem, som väl kunde förtjäna att omtalas, och jag har sökt att göra mitt urval med bästa förstånd. Slutomdömet om kvinnoarbetena på Göteborgsutställningen blir emellertid det, att denna utställning vittnar om betydliga och glädjande framsteg på de allra flesta områden af kvinligt arbete, som här äro företrädda, och speciellt är detta fallet med konstväfnader och träskulptur.

Våra vänner.

För Idun af
Helena Nyblom.

(Forts.)

Den det är icke endast barndomsvännerna, som äro en tillfällig bekantskap, också många andra af våra så kallade vänner är det endast tillfället som bringar oss i beröring med.

Visserligen kan också en tillfällighet föra oss tillsammans med våra verkliga och dyrbaraste vänner, men det är detta slags tillfälligheter, om hvilka *Geijer* säger: »Det är en händelse, som ser ut som en tanke.»

Däremot finns det andra tillfälligheter, som långt ifrån tyckas ha något slags tankeinhåll i sig. Man ligger på landet, vid samma badort, man bebod samma hus, männen i familjerna äro anställda vid samma läroverk, vid samma regemente, i samma förrättning, och familjerna bli »vänner». Hur ofta människor, som alldeles icke passa tillsammans, så där endast af tillfälligheternas nycker tvingas till hvarandras umgänge ser man bäst af, att detta slags vänskapsförbindelser sällan räcka länge,

ja, ofta blott upprätthållas genom konstlade medel, liksom en svag person som endast kan lefva med tillhjälp af morfin och andra tvivelaktiga styrkemedel.

Ja, till och med under det »vänskapen» är som bäst, pågår ofta en stilla och ihållande strid mellan sådana vänskapliga familjer, som tillfället har kastat i armarna på hvarandra. Jag är säker på, att mycken ofred, många brytningar mellan människor kunde undgås, om de blott icke ville göra alla sina bekanta till sina vänner.

Det är en mycket allmän åsikt hos de flesta människor, att när man icke är »vänner» är man »ovänner», och däri ligger det stora misstaget. Ovän skall man helst icke vara med någon. Dem, som behandla en som ovän, skall man undvika och själf så vidt möjligt är undgå anledningen till att göra folk till sina ovänner.

En sak är att tänka och tala vänligt om människor, att gärna vilja hjälpa och tjäna dem, om man kan, och en helt annan sak är att ha dem till sina vänner. Man skyller hvem som helst, som man möter, om ock endast fem minuter på en järnväg, all höflighet och beredvillighet, — men att taga någon till sin vän är något helt annat. Det skulle visa sig, hur mycket lättare umgänget mellan människor blefve, om man litet oftare och litet rikligare komme andra till mötes med ett vänligt sinne och litet försiktigare inginge vänskapsförbindelser.

Det första villkoret för vänskap är ömsesidig sympati, och jag tror, att en verklig, ömsesidig sympati är en sällsynt sak. Det finns personer, som kunna besitta alla möjliga goda egenskaper, om hvilka man tror och vet allt möjligt godt, och hvilka dock alldeles icke äro en sympatiska.

Sympatien är en hemlighetsfull sak. Den kan icke förklaras, fastän jag är öfvertygad om, att den är lika djupt rotfastad i oföränderliga naturlagar som alla starka instinkter. Sympatien är lika omöjlig att förklara som att förklara, hvarför en person föredrar en blommas välukt och en annan person absolut tycker bättre om en annan.

Jag har hört personer gråla riktigt passionerat om, huruvida liljekonvaljer eller violer dofta bäst, och jag har sett människor bli förnärmade öfver, att jag tycker om jasmintlukt.

Denna innersta personlighet hos en blomma, som ger sig uttryck i dess välukt, har något motsvarande i människors väsen. Det är en sammansättning af en hel mängd ting, så kombinerade och så luftiga, att man omöjligt kan förklara dem, som skapar detta ofattliga, som kallas sympati.

Hur kan det annars komma sig, att ett vackert ansikte med ett godt uttryck kan lemna en alldeles oberörd, under det plötsligt något i ett fult ansikte alldeles kan förtjusa en.

Men det är icke blott ansiktsuttrycket. Det är otaliga småsaker i hela fenomenet, som väcker sympati. En enda liten gest, ett tonfall i rösten kan på en gång ställa en människa i ett nytt ljus. Och om alla dessa små, synbarliga obetydligheter väcka min sympati mer och mer börjar jag tro, att denna människa och jag kunna bli vänner.

Kärleken är ju något oförklarligt. »Hvarför just hon? eller han?» fråga vi så ofta vid andras val.

Vänskapen har också något oförklarligt till grund. Naturens sympati är något oförklarligt, men därför icke mindre sannt och verkligt än naturens öfriga hemligheter.

Jag har sagt det många gånger förr, men

jag säger det ännu en gång, att sympatien visar sig däri, att den person, för hvilken man hyser sympati, icke stöter en med sina fel. Vi ha alla fel, men det beror på hvilka fel man kan härda ut att se, och hvilka man icke kan stå ut med.

En hvar af oss har en stark afsky för vissa fel och svagheter, — om man kan säga en »stark svaghet» för vissa behagliga egenskaper.

Det finnes vissa brister, som man icke kan undvara, vissa andra, som man knappt märker.

Ju mindre en människa har det slags fel, som stöter mig, dess mer har jag sympati för hennes person och natur.

De naturliga instinkterna äro alltid de sanaste, och därför tror jag mera på denna oförklarliga sympati för en människas natur än på mitt förstånds förklarliga beundran för en människas karaktär.

Ty värr äro människornas natur och karaktär två högst olika saker. Deras natur har Gud gifvit dem, karaktären ha de gifvit sig själfva, och som bekant äro de ting Gud har skapat bättre än de, som människorna fabricera. Därför tror jag också, att en människas natur är hvad som gör starkast intryck på en. Det är det ursprungliga, meningen med dem, de löftesrika möjligheterna, hvilka de själfva ofta ha använt och missbrukat på ett både lättsinnigt och tarfligt sätt.

De människor, som äro en sympatiska, kunna ofta öfverraska en med stora och smärtsamma fel i sin karaktär, fastän deras små fel icke stöta en. Under lång tid hade människor den föreställningen, att genien icke skulle dömas som andra människor, ja, det ansågs nästan som ett ytterligare tecken på deras genialitet att de hade stora felsteg och synder på sitt samvete.

Lyckligtvis har åsikten härom blifvit en annan. Genierna äro de starka, de af naturen starkt utrustade människorna, och orsaken till att man kan tolerera dem, ja, hålla af dem och älska dem *trots* alla deras fel är just den att deras egen dåliga användning af sin natur icke har kunnat helt och hållet tillintetgöra själfva denna naturs kraft och skönhet. Det är det ursprungliga, icke det förderfvade i dem som vi hålla af, och ingen skall kunna säga, hur mycket härligare all deras begåfning skulle ha utvecklats sig, om de själfva hade uppfosttrat sin karaktär i jämnhöjd med den natur, som de finga för intet. Denna tro, att en rikt begåfvad människa har tillåtelse att göra hvad hon vill, förde en tid därhän, att de mindre eller icke begåfvade endast eftergjorde geniernas fel — deras geni kunde de ju icke göra efter — och hoppades att sålunda komma baklänges in i något af den gloria, som omstrålade de utvalde.

(Forts.)

Något om dagböcker.

I allmänhet taget är det väl den kvinliga ungdomen, som intresserar sig för dagböcker, och det är hufvudsakligen för denna, som efterföljande rader äro ämnade.

Det är icke rådligt att allt för tidigt börja med att föra dagbok, ja, det kan frågas, om det ens är nyttigt. Dagarne gå, den ena lik den andra. Hvad skall man skriva? Man antecknar besök, promenader, bref o. s. v., men allt detta tar så föga rum och är följande dag så ointressant att alltsammans blir tråkigt.

Då och då försöker man sig på en naturskildring. Men man måste ega ett rätt stort poetiskt sinne och blick för naturen för att kunna åstadkomma något verkligt.

Så kommer den dag, då man åt dagboken anförtro sina hemligaste tankar och känslor. Här ligger den faran nära, att man hänfiver sig åt osund sentimentalitet och bedrägligt svärmeri. Det ögonblickliga intrycket förefaller så nytt, så stort och öfvervåldigande, att de storartade fraserna ej räcka till; man plågar sig med svulstiga uttryck, sätter tankestreck, utropstecken och punkter i stor mängd och tillsluter omsider boken utan någon lättnad.

Åtta dagar senare skrattar man åt den barnsliga öfverdriften, blyges inför sig själf och ser snedt på dagboken en tid samt lever i ångslan öfver, att någon skall få se dess innehåll.

Att bikta i en dagbok är en betänkelig sak. Det egna jagets förtjänster komma så lätt att träda i förgrunden, ty det fordras en rätt god dosis själfkritik och frihet från egenkärelek för att skriftligen bekänna hvad vi i öfverilning eller dåligt humör felat — och att urskilja hvad skuld vi själfva ha i det eller det, som varit ledsamt.

Unga flickor, som icke så mycket äro fallna för känslsam svulstighet och obetänksam ytlighet, fela lätt åt ett annat håll. De befatta sig mer än tillbörligt är med obetydliga hvardagssaker. De berättar hvarje fel hos sina vänner eller vänner mycket utförligt och med den nödvändiga utsmyckningen samt tillfoga egna reflexioner öfver saken. Men en sådan dagbok blir dem senare till ingen glädje, när de vid mognare år märka, hur oförnuftiga de varit.

Ja, en dagbok är ingen lätt sak, men den kan vara en trogen vän och angenäm följeslagare. Därtill äro emellertid följande saker nödvändiga:

1) Uppteckna kort och klart händelserna inom din familj, ifall de äro minnesvärda, men akta dig att tillfoga din egen kritik, ty din ungdom berättigar dig icke till att fälla någon dom och du behöfver icke sedan rodna öfver dina misstag.

2) Om något inom din umgängeskrets förefaller beröm- eller tadelvärdt, så uppteckna det icke genast som beröm eller tadel, utan tänk än en gång öfver bevekelsegrunden till den eller den handlingen.

3) Nedskrif de tankar, som under dagens lopp komma öfver religionen, naturens skönhet, människolifvets värde eller dagens plikter. Sådana tankar äro själens och hjärtats första bildningsmedel, och till och med misstagen angifva här ett framåtskridande, emedan de småningom rättas och föra närmare kunskapen.

4) Akta dig för att skriva i upprörd sinnesstämning och åt din bok öfverlemna ögonblickets häftiga intryck. De skola alltid förblifva en skugga, som bedröfvar dig, när du återfått lugnet.

5) Skrif endast, om du har något att skriva, och plåga dig icke med att finna ämnen för din bok, endast därför att det är en dagbok. På resor och främmande platser vinner du snart igen, hvad du hemma förstodigt underlåter.

Förd efter sådana grundsatser blir din dagbok en verklig bild af ditt lif, utan öfverdrifven utsmyckning, en trogen bild af de flydda dagarne och ett angenämt minne för framtiden.

G. Å.

Smånotiser från kvinnovärlden.

Kvinnlig klockare. Regeringen har medgifvit, att fröken Anna Karolina Leckström i Mariefred må, utan hinder däraf att hon är kvinna och ännu icke uppnått 21 års ålder, anmäla sig som sökande till lediga organist-, kantors- och klockaretjänsterna i Nyköpings östra stads- och Allhelgona församlingar. I afgifvet yttrande hade församlingarna förklarat, att de icke hade något att invända, mot att fröken Leckström finge en dylik rättighet.

Svensk gymnastiklärarinna i utlandet. Fröken Gull Öberg, fört anställd som gymnastiklärarinna i Göteborg, afreste i augusti månad sistl. år till Baltimore för att tillträda en förmånlig anställning vid The Woman's College. Fröken Öberg tillbringar sommarferierna hos sina anförvärdar i hemlandet. The Woman's College är ett af de förnämsta undervisningsverk för högre kvinnlig bildning i Förenta Staterna.

Småstadslif.

En verklighetsskildring för Idun
af
C. O. Gumælius.

(Forts.)

Med vänligare ton, än Isabella någonsin hört henne använda, utropade hon: »Kärraste Bella! Du gråter... hvad har hänt», och öppnade härfvid ofrivilligt sina armar för den stackars flickan.

Vid denna oväntade vänlighet brusto Isabellas tårar åter löst, och hon gömde snyftande sitt ansikte vid Blendas bröst. I dettas inre rödde sig stridiga känslor, och det var med osäker röst hon sakta yttrade: »Förtro dig till mig... du vet, att jag vill dig väl.»

Utän att förändra ställning svarade Isabella: »Jag tror det. Till en början var jag nästan rädd för dig, men nu förefaller det, som om du vore den enda jag kunde lita på.»

Det var lyckligt för Blenda att den andra ej kunde se hennes ansikte. Hon gjorde nu slut på den för henne pinsamma situationen, i det hon förde den unga flickan till soffan och satte sig där bredvid henne. »Nå, berätta mig nu, hvad som kommit dig att gråta så bittert,» yttrade hon.

»Åh, det var blott...» började Isabella tvekan, ty hon hade ännu aldrig talat med någon om stridigheterna med fästmannen. »Det vill säga,» fortsatte hon, »det var ju frugligt tanklöst af mig att ej komma ihåg grefvinns middagsvila, men jag tyckte också, att Nils kunde sagt åt mig lite vänligare och inte rentaf befälla mig att sluta. Jag har aldrig varit van vid ovänlighet, och därför smärtar det mig dubbelt, att det just skall vara han, som...» och åter hotade tårarne att bryta fram.

»Stackars liten,» sade Blenda. Hon var nu åter lugn och såg sin väg klar; ja, hon tyckte sig nästan stå vid målet. Ännu en ansträngning, några klokt utkastade ord och... Därför bort med allt malplaceradt deltagande. Hon arbetade ju för allas bästa, fastän de ej förstode det nu. »Stackars liten! Det kan visst synas hårdt, men på det hela taget är det bättre, ju förr du lär dig att fördraga det. Nils är den bästa, raraste människa i världen, men häftig och fordrande är han. Och någon motsägelse tål han minst af allt, ty då först blir han alldeles omöjlig. Du måste därför — du förstår att jag säger det för din egen skull — du måste lära dig att gifva vika, och det utan att invända något. Får du blott detta fullt klart för dig, kommer nog ert äktenskap att bli lyckligt.»

Isabella såg på henne med stora ögon, i hvilka förväningen rent af torkat tårarne. »Är det din mening...» stammade hon häpen, »forrdar han, att jag som en slafvinna skall blindt lyda honom... aldrig få hafva någon egen vilja?»

»Åh, så illa är det väl inte,» svarade den andra leende, »men att det är något ditåt, kan jag ändå inte neka.»

»Nå, det borde han verkligen hafva upplyst om, på samma gång han...» Hon hejdade sig förlägen och gaf därigenom Blenda tillfälle att fortsätta sitt verk.

Under ett längre samtal utvecklade hon nu hela sin verkligt stora tjuvningsförmåga, och då Elsa

kom för att tillsäga att det nu var tid att gå, hade Isabella två saker fullt klara för sig, först att Blenda var den mest älskvärda och misskända flicka hon visste, och för det andra att — en förbindelse med Nils skulle göra henne olycklig för hela hennes framtid.

* * *

Den första repetitionen gick, som dylika vanligen brukar gå. Ingen kunde sin roll, men man skrattade och hade obeskrifligt roligt. Ett undantag bildade »Lam och lejoninna». Isabella, hvilken allt sedan sitt samtal med Blenda, visat en nervös liflighet, skämtade och koketterade med sin på samma gång lycklige och olycklige medspelare på ett sätt, som höll på att göra denne alldeles yr i hufvudet. Lyckligtvis hade äfven han satt en ära i att lära sig sin lex, och pjäsen gick därför con amore och inbragte de spelande lifligt bifall. Alldeles förtrollad af sin sköna dams liflighet, höll den unge doktorn sig äfven efter pjäsens slut i hennes närhet, och hon lät detta gärna ske, ty det var ju ett sätt att komma ifrån sina egna dystra tankar. Måhända ville hon visa Nils, att hon ej ännu var oåterkalleligen i hans våld, utan kunde få vara glad, dansa och kokettera så mycket hon ville. Att hon därvid ej kom att tänka på alla de ögon, hvilka med fasa och häpnad betraktade hennes, i den lilla gammalmodiga staden så ovanligt fria sätt, kan lätt förklaras genom den öfverretning, hvori hon befann sig.

Nils hade med någon oro motsett mötet med fästmon efter scenen vid pianot, ty han måste vid lugnare eftertanke medgifva, att han varit ganska ovänlig. Så mycket angenämare öfverraskad blef han af att se henne lika glad, ja, lifligare än på länge. Att hon höll sig undan från honom, fann han ganska naturligt och hoppades, att allt skulle bli godt och väl igen, då de träffades mellan fyra ögon. Han slog därför bort alla bekymmer och dansade och var glad med de andra.

Fram på aftonen kom Blenda till honom och tog honom med sig till ett ensligt hörn af salen.

»Snälle Nils,» började hon, »det är rysligt obehagligt för mig att göra dig uppmärksam på en leedsak. Hur är det? Har du talat med Isabella i afton?»

»Nej,» svarade han färvånad. »Hon håller sig lite undan för mig, och orsaken förstår jag mycket väl.»

»Nå, det var då bra, det. Men har du icke observerat, huru hon koketterar med den unge doktorn?»

»Nej, det kan jag inte säga.»

»Jaså. Ja, det brukas kanske så i de där kretsarne, och du har blifvit van därvid. Men här bland oss äro vi ännu icke så framskridna i... i hvad beträffar unga flickors och framför allt fästmörs frihet, och Isabellas uppförande väcker därför stort uppseende. Men är du nöjd därmed, så är ju allt godt, i synnerhet då icke mamma är här, ty hon skulle lida däraf.»

Nils hade under systemns tal blifvit allt allvarigare, och vid de sista orden reste han sig hastigt upp och gick direkt bort till den plats, där Isabella satt, underhållande ett lifligt samtal med den unge doktorn. Han bjöd henne armen, hvilken hon med någon tvekan mottog, och förde henne framåt golfvet. Med leende uppsyn, för att vilseleda alla dem, som nu slukade det vackra paret med ögonen, sade han sakta: »Vore det ej lämpligt, att du delade dina gracer en smula? Ditt utmärkande af den unge mannen väcker verkligen uppseende.»

»Nå, än sedan?» frågade hon, äfven med ett leende, men den blix, som träffade honom ur hennes mörka ögon, borde hafva manat honom till försiktighet.

Nu svarade han i stället: »Jag önskar, att du ej längre utsätter dig för hela sällskapets prat.»

»Och jag önskar språka med den enda hyggliga och bildade människan i hela samlingen.»

»Men jag fordrar, att icke min fästmö komprometterar sig,» sade grefven med låg, men markerad röst.

»Ja, i kväll är jag ännu din fästmö och måste väl lyda dig för att ej genom en skandal glädja alla de här skvallersysterna. Men jag lofvar, att du ej någon mer gång skall behöfva blygas för mig såsom din fästmö, tillfogade hon, ännu leende, men med darrande läppar, »och för mig nu bort till flickorna... Jag vill inte längre gå här och begapas som ett underdjur.»

Lyckligtvis kom i detsamma bud, att supén var serverad, så att han fick föra fästmon in i matsalen, där han kunde utan uppseende lemna henne åt sig själf.

På hemvägen gingo de förlofvade som vanligt arm i arm, men utan att vexla ett ord förr än vid hemkomsten, då Nils sakta sade: »Vill du vara god komma ned i trädgården i morgon före frukosten, klockan åtta till exempel. Då du upplöst vår förening, måste vi ju komma öfverrens, huru vi skola tillkännagifva detta. Det blir svårt för oss att stanna här båda, och jag har därför tänkt styra om så, att jag får telegram, som kallar mig hem genast, så kan jag resa med midnattsbåten i morgon.»

»Eller också jag,» svarade Isabella med kväfd röst.

»Ja, vi kunna ju tala därom i morgon. Kommer du?»

»Ja.»

Därpå togo de godnatt af syskonen och begäfvos sig till hvila.

Hurudan denna hvila blef för de båda, som så brådstörtadt tagit ett så viktigt steg, kan man lätt tänka sig. Nils kunde knappast fatta, hvad som hänt. Ännu för några timmar sedan låg hans framtid leende och ljus framför honom, och nu var allt kullkastadt, förintadt. Hon, som han älskade högre än sitt lif, hade med leende min sagt honom, att de skulle skiljas, vara främlingar för hvarandra. Han skulle aldrig mera få trycka henne i sina armar, aldrig höra hennes älskade röst hviska kärlekens ord i sitt öra! Och för hvad? Han hade bedt henne ej å en annan gifva de ljufva leenden, den uppmärksamhet, som ju blott tillkom honom. Drömde han? Var väl allt detta möjligt? Och efter hennes bestämda förklaring var det oförenligt med hans manliga ära att bedja henne om ändring. Plågad af dylika tankar, kastade han sig af och an på sitt läger, medan brodern i rummet bredvid sof ungdomens djupa, ostörda sömn.

Och Isabella? Hon hade nu tagit det afgörande steget, beslutsamt slitit sönder de band, som hotade att göra henne olycklig, hon skulle ej mer tvingas att vistas i en krets, där hon ej tridfes, och som hon fann löjlig, hon skulle få komma hem igen till de gamla förhållandena. Var hon nöjd? Hon intalade sig själf, att hon var det, men... hvarifrån kom då denna obeskrifliga ångest, som sammanpressade hennes hjärta? Älskade hon honom ännu så högt? Ja, hon medgaf det, men kände på samma gång, att hon handlat rätt. En mans slafvinna? Aldrig! Hellre en svår smärta nu än en hel lefnads olycka. Och hon dolde gråtande sitt ansikte i kuddarne och tänkte i det samma, att hon ej i hela sitt lif gråtit så mycket som under dessa dagar.

I den lummiga löfsal, som förr bevittnat deras kärlekslycka, sammanträffade de båda unga för sista gången. Deras bleka ansikten och matta ögon skvallrade om den sömnlösa natten, men till det yttre voro de lugna, och lugn var också den röst hvarmed Nils, sedan han med en lyftning af hatten helsat, öppnade samtalet.

(Forts. och slut i nästa n:r.)

Björnsnäs' Hushållsskola

(f. d. Torshags) för utbildande af husmödrar har ett längre tillkännagifvande infördt i detta nummers annonsbilaga, på hvilket vi vilja fästa våra läsarinns synnerliga uppmärksamhet. Skolans föreståndarinna är doktorinnan Hedv. Haglund, hvars namn är en borgen för, att skolan i alla afseenden fyller sitt ändamål.

Innehållsförteckning:

Agnes Kjellberg; af Karl Wählin. (Med porträtt.) — Du var stjärna i sky; poem af Daniel Fallström. — Unga hem; för Idun af A. W. — Vår grefvinna; af Ave. — Huru »vildarne» uppfostra sina barn. — Kvinnoarbeten på industriutställningen i Göteborg; af Sæwola. II. — Våra vänner; för Idun af Helena Nyblom. (Forts.) — Något om dagböcker; af G. A. — Smånotiser från kvinnovärlden. — Småstadslif; en verklighetsskildring för Idun af C. O. Gumælius. (Forts.)

Förlofnings- och vigselringar

ständigt lager hos

Juvelerar HALLBERG Stockholm.

Order från landsorten expedieras omgående.

Perlhalsband,

gammalt guld, silver och juveler uppköpas konstant eller tagas i utbyte mot moderna arbeten.

Om gamla saker insändas från landsorten, sändes likvid pr omgående.

Juvelerar HALLBERG Stockholm.